

СТИЛІСТИЧНІ ОРІЄНТИРИ В ЕПОХУ ФУНКЦІОНАЛІЗМУ**Ладницька О. Л.***Львівський національний університет ім. Івана Франка*

У мовознавстві функціональна парадигма постала під впливом системно-функціональної лінгвістики М. Халідея [16] та робіт Дж.Р. Ферта [13]. Однак, визначають функціоналізм у протиставленні з формалізмом, особливо з працями Н. Хомського. За Т.Дж. Тейлор і М. Туланом доцільно, відтак, розрізняти формалістичну та функціональну стилістику [24], з яких перша послуговується генеративними стилістичними моделями і методикою Р. Якобсона з акцентом на формальних рисах, а друга уособлює сучасніші підходи з особливою увагою до стилістичних функцій та ефектів, до тематичної, ідеологічної, соціально-політичної значущості мовних рис літературних та нелітературних текстів. У Дж. Ліча зустрічаємо терміни “формалістична” та “функціоналістична” стилістика відповідно [18], а їх розподіл проводиться за паралеллю “мова як ментальне явище – мова як соціальне явище” та навіть біологічною опозицією “природа (nature) – виховання (nurture)”. Діахронне дослідження орієнтирів стилістичної науки доцільне для розуміння віх її розвитку і актуальне для ефективності та плідності сучасних студій.

Метою даної статті є аналітичний огляд теоретичних та методологічних засад англomовної стилістики в епоху функціоналізму. До **завдань** статті, відтак, входять:

- відстеження передумов виникнення різноманітних стилістичних напрямів;
- висвітлення пріоритетів сучасних підходів стилістичної науки.

З огляду на природу стилістики – дисципліни, що так чи інакше залежить від поступу в сфері лінгвістики, природно, що з 1970-х рр. вона потрапляє під всеохоплюючий вплив функціоналізму. „Основний пафос функціоналізму – пояснення мовної форми її функціями” [4, с. 71]. Мовна система і форми, що її складають, неминуче визначаються вживаннями чи функціями, які вони виконують. Для формалістів мовна система незалежна від вживань, яким вона підлягає. Для них форми мови в принципі незалежні від функції і існують до них. „Дані, на які спирається функціоналізм, навпаки, менш інтроспективні, ...радше становлять тексти, що природно виникають в соціальних контекстах, де оперування мовними формами можна описати лише крізь призму контексту. Форми соціально значущі і контекстуально детерміновані, а їх значення неможливо встановити поза соціальною семіотикою” [17, с. 3]. Функціоналісти стверджують, що їхні моделі мови краще підходять для опису літератури, бо література – „невід’ємна частина того, що вважається текстами, що виникають природно” [17, с. 3], тобто дискурс, а „Орієнтація на вивчення дискурсу – фундаментальна ознака сучасного функціоналізму” [2, с. 203].

Відтак, когорта вчених, працюючи на стику лінгвістики й літературознавства (Р. Картер, П. Сімпсон, Р. Фаулер, М. Хоуї, В. Неш тощо), заявила, що тільки визнаючи певні, контекстуально зумовлені параметри дискурсу, можна описати стиль. „Замість того, щоб вважатися відмінним із врахуванням виключно лінгвістичних факторів, стиль починає визначатися через інтерпретацію дискурсних умовностей мовною формою та функцією. Звідси маємо, що існує стільки ж стилів, скільки типів дискурсу. Зміна чи відхилення в типі дискурсу спричиняє зміну в стилі, а зміни в стилі слід розглядати в їх взаємозв'язку з дискурсом, що обрамлює його” [11, с. 595]. З'ясувалося, що, описуючи художнє значення, було б добре описувати ефекти, відштовхуючись не від абсолютних правил чи твердих норм, а від притаманної даному тексту динаміки відносин, в тому числі норм, в межах яких відповідний конкретному тексту чи дискурсу набір умовностей набере форми певного зразка.

Література зі стилістики, що з'явилась у 70-х та 80-х роках, поступово відходила від лінгвістичного ухилу підходу Р. Якобсона, асимілюючи ширший погляд на літературу як дискурс, що повинна охоплювати контекст та користувачів. Увага приділяється дискурсивним, поряд з лінгвістичними, рисам. Так, наприклад, хоча книга Дж. Ліча й М. Шорта 1981 р. має ту ж мету, що й книга Ліча 1969 р. [19, с. 1], вона більше враховує дискурсивний та мовний контекст. Таку зміну акцентів започаткувала в тому числі й основоположна для сучасного напрямку „педагогічної стилістики” праця Г. Відовсона ‘Stylistics and the Teaching of Literature’ [27] 1975 р., яка заклала основи розуміння будь-якого фрагмента мовного вживання – літературного чи нелітературного – як дискурсу, комунікації, а також утвердила роль стилістики як динамічного посередника між лінгвістикою та літературною критикою. У 1977 вийшла революційна книга М.Л. Прет ‘Toward a Speech Act Theory of Literary Discourse’, чия позиція щодо літературної комунікації як динамічної дії, викликаній висловлюваннями в реальних контекстах вживання, неабияк вплинула на лінгвістику. Стилiстика дедалі більше набувала прагматичних, комунікативних, когнітивних та дискурсивних обертів, утвердивши, слідом за Г. Відовсоном, статус літератури як дискурсу, з огляду на її природу, та статус різних типів художнього „висловлювання” як мовленнєвого акту [23, с. 196].

Щодо застосовності поняття „висловлювання” до художньої літератури наведемо твердження Р. Пірса: „хоча термін „висловлювання” асоціюється з мовленнєвою ситуацією віч-на-віч, він може також стосуватися письмових текстів. В останньому випадку він застосовний до взаємодій між мовцями та слухачами в межах тексту, а також до відносин між текстом й читачем” [цит. за 26, с. 14]. М. Л. Прет заперечує погляд на літературу як формально й функціонально відмінну від інших видів словесної діяльності, і в нищівній критиці російського та чеського формалізму закликає традиційне протиставлення літератури іншим використанням мови замінити поглядом на літературу як мовну діяльність, незбагненну поза контекстом, в якому вона відбувається, та без врахування людей, що беруть в ній участь [22]. Її теорія мовного вживання базується виключно на лінгвістичних моделях теорії мовленнєвих актів, але в цих рамках вона наводить численні приклади, головно з вчення Лабова про

нехудожню оповідь, щоб продемонструвати, що т. зв. художні вживання мови мають двійників в повсякденному вживанні, скажімо, в рекламі, жартах, розіграшах, грі, умоглядних припущеннях, переконуванні і т. д. і т. п. [22]. Фактично, її вчення має на меті прояснити літературно-художні явища за допомогою загальних комунікативних порядків, що не обмежені літературою. Як і С. Фіш [14], М. Л. Прет заявляє, що визначення літератури слід давати з належним визнанням пов'язаності її мови зі звичайною побутовою мовою і факторами, якими вона керується. Як стверджує Р. Картер, книга М.Л. Прет [22], її теоретичні підвалини та аналітичні передумови неабияк вплинули на роботи в цій галузі в 1980 рр. [11, с. 597].

Показово і те, що на радянських теренах головним завданням стилістики 70-х теж був пошук та опис спільного та відмінного в художній літературі та інших видах словесності, а кінець 70-х започаткував останній, за Л.С. Білоусовою, період у теорії і практиці вітчизняних стилістичних досліджень вже як художньої, так і, приміром, наукової мови [3]. Біля витоків цього періоду були такі відомі науковці, як І. Р. Гальперін, В. А. Кухаренко, В. В. Одинцов, Л. О. Новиков, М.О. Рудяков, А. П. Коваль, В. П. Дроздовський та ін., що значною мірою орієнтувалися на утвердження і теоретично-методичне поглиблення функціональної концепції стилістики тексту.

1980-і засвідчили поступово складніші та витонченіші спроби описувати стилістичні властивості „літературних” дискурсів і, стосовно дескриптивної лінгвістики, процес полегшився розвитком соціолінгвістики, лінгвістики тексту та дискурсного аналізу. Так, 70-і підготували 80-і роки в розвитку стилістики як дискурсно орієнтовані, часто саму дисципліну цього періоду і надалі іменують „дискурсною стилістикою” – дітищем цілої плеяди західних вчених, а саме Р. Картера, П. Сімпсона, Р. Фаулера, М. Хоуї, В. Неша тощо. Загальною тенденцією став погляд на стиль як на менш текст-іманентне явище, а як таке, що існує більше в межах динамічної сфери соціально-дискурсних процесів.

Розуміючи, що через парадокс спостерігача-дослідника, сформульованого М. Л. Макаровим, „Гонитва за абсолютно природним мовним матеріалом – це „методологічна химера” (за Стаббсом)” [6, с. 104], вчені в галузі дискурсної стилістики, як, зрештою, й сучасної стилістики загалом, „вважають літературно-художні тексти випадками природно виникаючої комунікації і вбачають аналіз дискурсної організації як набір методів, що закладають основу аналізу *більших* одиниць чи відтинків тексту, що традиційно застосовувався літературознавчою та мовознавчою стилістикою” [17, с. 11]. Вони поділяють думку, що аналіз на рівні дискурсу дозволяє проникнути в семантичні структури цілих текстів і зрозуміти, як ці структури породжують текстуальні значення. Зокрема, аналізується діалог, що включає діалог між персонажами творів, а також, що не менш важливо, діалогічне спілкування між автором, оповідачем, імпліцитним читачем та реальним читачем. Критик в першу чергу дошукується ідеологічного відбитку в тексті. Показовими в цьому плані є роботи з драматичного діалога Д. Бертон 1980 р. [10] та з наративного дискурсу А. Бенфілд 1982 р. У 1982 р. Д. Бертон, визнаючи деякі обмеження своєї попередньої позиції, пише: „жоден аналіз не може уникнути ідеологічної заангажованості. Стилiстичний аналіз – це політична

діяльність” [цит. за 17, с. 8]. Підхід Д. Бертон називають “радикальною стилістикою”, ідеї якої розвинуті в роботах В. ван Піера, Д. Берча, М. Монтгомері та ін.

Аргументи в дусі Д. Бертон досить близькі до теорії Р. Фаулера про літературу як соціальний дискурс, яку він розвинув у своїй однойменній праці 1981 р. Наведемо дві цитати з неї. Перша – „Неокритики та формалісти ревню заперечували, що „література” має соціальні детермінанти та соціальні наслідки, та ... *весь* дискурс – частина соціальної структури, він входить у ... стосунки, що впливають на неї та знаходяться під її впливом водночас” [15, с. 21] – визначає літературу як дискурс, що в різній степені визначається і контролюється соціальними інститутами, в які вона вбудована. Друга стверджує, що немає ексклюзивно літературного/ художнього різновиду мовного вживання: „Деякі різновиди, що складають конкретний „художній” текст мають схильність зустрічатися в деяких, та не всіх, інших „художніх” текстах, та вони не приковані до „художніх” (рима та алітерація трапляються в рекламі); а „художні” тексти також користуються моделями „нехудожніх” текстів (розмова, новини)” [15, с. 21]. Згодом це ставатиме загальноприйнятим. Так, у книзі Г. Кука 90-х років читаємо: „Взявши канон художніх творів як ціле, важко відзначити якісь конкретні вживання мови, спільні для всіх. Багато художніх творів, здається, навпаки позичають мову нехудожніх дискурсів. Навіть на прикладі короткого ліричного вірша, що часто береться для демонстрації таких поглядів, мовні риси, що можуть здатися притаманними йому (як-от паралелізм, творчі відхилення) точно так зустрічаються у т. зв. нехудожніх дискурсах, як-от ... політичних промовах, молитвах, піснях та графіті” [12, с. 2].

Питаннями, співзвучними „критичній лінгвістиці” Р. Фаулера, у 80-х переймаються дедалі більше лінгвістів. Р. Познер; К. Кандлін і М. Шорт цікавляться, чи існує таке явище, як художня мова, чи таке ж моделювання мови характерне низці інших дискурсних типів [цит. за 11, с. 603]. Р. Картер і В. Неш вважають, що доцільніше говорити про континуум художності в мовному вживанні [цит. за 11, с. 603]. Дж. Ліч навіть пропонує стилістичний аналіз вважати формою дискурсного аналізу, що вивчає стилістичні та текстові моделі різних видів дискурсної організації [цит. за 11, с. 603]. Більшість цих праць, як і багато супровідних їм детальних пропозицій, в той чи інший спосіб походять від позиції Ц. Годорова, що „більше немає причин наділяти лише художню літературу тим типом досліджень, що викристалізувався в поезиці: ми повинні знати „як такі” не тільки художні тексти, а всі тексти, не лише словесність, а й символізм” [25]. Ц. Годоров вважає, що наші навчальні програми досі надають перевагу літературі над іншими типами дискурсу, але треба усвідомлювати, що такий вибір чисто ідеологічний і не має підстав у самих явищах: „Література немислима поза рамками типології дискурсів” [25]. Невдовзі дедалі більше утверджуватиметься погляд, що літературність не йде від особливого використання мови, що це не риса тексту, а риса дискурсу [12, с. 2]. Формалістичні теорії можуть ізолювати художню мову, але таке мовне вживання зустрічається у соціальних дискурсах, що не визначаються як літературні/ художні. І це, за Р. Фаулером, ще один доказ парадоксів, що виникають, якщо не

визнавати літературу соціальним дискурсом [15]. Текст – це соціальний конструкт, частина соціально-економічної, політичної і літературної традиції. Далеко не автономні, самодостатні, незалежні від контексту та прагматичних аспектів побутового дискурсу, художні твори відбуваються у контексті і не можуть описуватись без нього.

Подальший розвиток стилістики продовжимо сферою “афективної стилістики”, що поряд з іншими завданнями найбільш безпосередньо стосується питання інтерпретації. Показовою працею – славно- й сумнозвісною водночас – тут є „*Is There A Text In This Class?*” (1980) Стенлі Фіша, „провідного виразника ідей американського критичного руху читацького сприйняття” [21, с. 287]. У центрі афективної стилістики – „питання, як різні читачі, з однією рідною мовою, можуть дошукуватись різних значень одного й того ж тексту” [11, с. 600]. Це питання повертає нас до дилеми Ш. Баллі: „Думка прагне до персональної, афективної внутрішньої експресії: *la langue* взмозі лише передати найзагальніші риси думки, де персоналізуючи та об’єктивізуючи її” [8].

Спочатку С. Фіш піддав сумніву спробу неокритиків „помістити художнє значення в формальних рисах тексту, а не в авторських намірах чи читацькому сприйнятті” [21, с. 287], намагався встановити „значення” не як статичну, внутрішньомовну, закодовану властивість в тексті, а як динамічне, послідовне „афективне” сприйняття читачем, його відгук в процесі обробки тексту. Значення, відтак, бачилось в читачеві, створювалось читачем, а не в самому тексті. С. Фіш стверджує, що і авторські наміри, і формальні риси створюються інтерпретативними припущеннями та процедурами, які привносить в текст читач, і що вони не існують попередньо чи об’єктивно поза досвідом читача [14]. У статтях, зібраних у книгу 1980 року, однак, Фіш переглянув свою позицію в світлі численних питань, поставлених афективною стилістикою: хто читач? як ми знаємо, що робить читач, коли обробляє текст? яке читання кваліфікувати як таке, що породжує значення? а що, якщо при однаковій обробці мови тексту читачі по-різному інтерпретують його? чому одні інтерпретації стають санкціонованими, легітимізованими, вищими щодо інших? Інакше кажучи, коли інтерпретація не є інтерпретацією і як все це стосується стилістики [11, с. 601]. Тепер С. Фіш стверджує, що вчені галузей мови та літератури повинні поставити дещо скромнішу мету переконати читачів, що пропонована ними інтерпретація, як і інструменти її випробовування, обґрунтована, допустима. Це означає, що їхні процедури не можуть не бути прескриптивними, а також, що було б наївно приховувати, що вони можуть представляти якусь окрему чи вузьку громаду читацької публіки з певною ідеологією та переконаннями [14]. Цей погляд перегукується з теорією рецепції В. Ізера та з теоріями дискурсу Ж. Дерріди, але, згідно з Д. Лоджем та Н. Вудом, С. Фіш дійшов до нього самостійним, прагматичним шляхом; „він він водночас більш радикальний, ніж Ізер і менш радикальний, ніж Ж. Дерріда, в намаганні врятувати критику від *abîme* тотального релятивізму за допомогою поняття „інтерпретативної громади” (‘interpretive community’) [21, с. 287] як пояснення різниці, що ми бачимо – і, бачачи, проводимо – і тлумачення того факту, що ці відмінності не випадкові, а системні [14]. С. Фіш відстоював та розвивав свої погляди в низці статей та лекцій,

зібраних у *'Is there a Text in This Class?'* 1980 р. [14], що дотепно та гостро торкаються тем стилістики та теорії мовленнєвих актів.

Для (пост)радянського мовознавця такі акценти перегукуються зі „*стилістикою сприйняття*” як стилістикою декодування, що її практикували І. Арнольд, і яка теж концентрується не на авторі (як стилістика від автора чи генетична стилістика [7, с. 20]), а на результаті його творчості, на впливі, якого зазнає читач від тексту, тобто на самому аналізаторові [1, с. 21]. У свою чергу, стилістика сприйняття, сягаючи корінням ще лінгвістичного аналізу Л. В. Щерби, нової критики І. Річардса, чи не найбільше запозичила від стилістичного аналізу М. Ріффатера, за яким „авторське кодування є постійним, але процес декодування змінюється, як і мова змінюється з плином часу” [цит. за 20, с. 58]. Стилiстику декодування М. Ріффатера ще називають „*науковою стилістикою*” (*scientific stylistics*) [20, с. 58], що вкрай розходиться з закидами С. Фіша в його статті *'What is Stylistics and why are they saying such terrible things about it?'* 1980р. [14]. В свій час М. Ріффатер через стилістику намагався „імпортувати „наукові” методи лінгвістики в літературну критику” [20, с. 57].

Саме 80-м завдячують своїм зародженням теоретичні розробки багатьох галузей лінгвістики та літературної критики, що мали найбільший вплив на розвиток стилістики в 1990-х роках, а саме: пост-структуралістські теорії мови, що наголошують на небезпеках закритості інтерпретацій; соціально орієнтовані теорії інтерпретації в розробках М. Пеше та М. Фуко; структуралістські аналізи текстів, особливо наратологія; подальші розробки афективної стилістики та критики читацького сприйняття (*reader-response criticism*). Тісні зв'язки та здобутки мовознавства, літературознавства та культурології прослідковуються та акцентуються в роботах т. зв. „*емпіричної стилістики*”, що пропонує зсув від структур до функцій і процесів, від літературного об'єкта до літературної системи. Звідси маємо, що література – це більше, ніж зібрання текстів. Беручи за основу конструктивістську теорію когніції, прихильники емпіричного підходу (С.Дж. Шмідт, В. Кіндт, Р. Зобель) залучають епістеміологічні, методологічні, етичні і прикладні аспекти, які можуть надати теоретичну базу для контекстуалізованої стилістики. Термін „*контекстуалізована стилістика*” належить Ж.-Ж. Веберу.

Аналізуючи ці та інші напрями досліджень, багато дослідників (Р. Бредфорд, П. Вердонк, Ж.-Ж. Вебер та ін.) розділяють підходи до стилістики на дві категорії – текстуалістські та контекстуалістські. До перших відносять формалістів та неокритиків, оскільки „вони вважають стилістичні риси конкретного літературно-художнього тексту здатними продукувати емпіричну єдність та завершеність” [9, с. 13]. Вони не вважають літературний стиль ексклюзивно притаманним художній літературі, але коли ці стилістичні риси поєднані так, щоб домінувати у тканині тексту, то цей текст вважається літературним. Друга категорія включає різноманітні групи методів, які об'єднують зосередження на зв'язку тексту з контекстом, і як цей зв'язок може спростувати текстуалістські припущення (феміністична критика, марксизм тощо). Відкритість до питань контексту особливо характерна для сучасної стилістики, що зрушилась від суто формалістичних та текстуально-орієнтованих підходів до більш

функціональних та контекстуалізованих, представники яких вважають все мовлення та письмо діалогічним, тобто як соціальний дискурс, в якому вжиті слова та їх значення неможливо відділити від відповідного контексту, а художні тексти вважають частиною складного соціально-культурного процесу.

1990-і та 2000-і роки побачили виникнення багатьох напрямів (головно контекстуалістських) та шкіл з особливим акцентом на стилістичну науку та методологію, як-от когнітивна лінгвістика, теорія схемат, критичний дискурсний аналіз, що займаються мовою в її зв'язку з ширшими поняттями на зразок дійсності, пізнання, сили та ідеології. Та незрівняним стимулом для оновлення стилістики стали дедалі обгрунтованіші розробки в сферах когнітивної, дискурсної, комунікативної лінгвістики, прагма- та текстолінгвістики, що в світлі нових – прагматичної, когнітивно-дискурсної, антропологічної – парадигм отримали значний поштовх для розвитку та чимале поле для досліджень. Як результат – численні нові напрями в стилістиці (*феміністична, когнітивна, етична стилістики*). Все це сприяло переосмисленню стилістами своїх завдань крізь призму „поліпарадигмальності порубіжжя” (термін Є.С. Кубрякової) [цит. за 2, с. 87] „під ферулою функціоналізму” [2, с. 87] і відповідало комплексно-інтегральній методології дослідження мовних об'єктів [5, с. 22] та тенденції подальших трансформацій структурної лінгвістики в лінгвістику дискурсну, прагматично зумовлену, антропологічно орієнтовану, когнітивно збагачену [5, с. 28-29]. Безперечно, у новому тисячолітті пріоритети стилістики за контекстуалізмом та антропологізмом. Проте, незважаючи на обмеження текстуалістської, чи навіть власне формальної лінгвістичної літературної теорії Якобсона, його підхід породив безліч дуже цінних досліджень художніх творів, які, далі служачи гідними зразками стилістичних розвідок, доповнюються та удосконалюються сучасними здобутками стилістичної науки, що ще чекають кропіткого вивчення та популяризації.

Відтак, теоретична матриця стилістичних орієнтирів останніх десятиріч ХХ ст. та початку ХХІ ст. складається з текстуалізму стилістичних досліджень формалізму та контекстуалізму нових підходів і лінгвістичних парадигм в епоху функціоналізму. Хронологічний аналіз підходів до стилістичних досліджень дає підстави стверджувати про поступовий перехід від таксономічних лінгвістичних моделей ери формалізму до різнопланових та симбіозних лінгвістичних моделей функціоналізму.

Література

1. Арнольд И. В. Стилистика современного английского языка / Ирина Владимировна Арнольд. – М. : Просвещение, 1990. – 304с.
2. Бехта І. А. Дискурс наратора в англomовній прозі / Бехта І. А. – К. : Грамота, 2004. – 304 с.
3. Білоусова Л. С. Лінгвостилістичний аналіз новелістичної прози А. П. Чехова / в аспекті стилістики індивідуально-художнього мовлення : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 „Російська мова” / Л. С. Білоусова. – Одеса, 1994. – 16 с.

4. Денисенко С. Н. Функціоналізм – одна із найважливіших парадигмальних рис лінгвістики кінця ХХ – початку ХХІ ст. / С. Н. Денисенко // Вісник Харківського національного університету. – 2000. – № 471. – С. 68–76.
5. Кусько К. Я. Дискурс іноземномовної комунікації: концептуальні питання теорії і практики // Дискурс іноземномовної комунікації (колективна монографія) – Львів, 2001. – С. 25-48
6. Макаров М. Л. Основы теории дискурса / Макаров М. Л. – М. : ИТДГК «Гнозис», 2003. – 280 с.
7. Стилистика английского языка : [учеб. пособ.] / Мороховский А. Н., Воробьева О. П., Лихошерст Н. И., Тимошенко З. В. – К. : Вища школа, 1984. – 284 с.
8. Bally Ch. *Traité de Stylistique Française* / Ch. Bally. – Heidelberg : C. Winter, 1909. – Т. 1-2
9. Bradford R. *Stylistics* / Richard Bradford. – London : Routledge, 1997. – 219 p.
10. Burton D. *Dialogue and Discourse: A Sociolinguistic Approach to Modern Drama Dialogue and Naturally Occurring Conversation* / D. Burton. – London : Routledge & Kegan Paul, 1980. – 276 p.
11. Carter R. *Language and Literature* / Ronald Carter // *An Encyclopaedia of Language* / [ed. N. E. Collinge]. – London and New York : Routledge, 1990. – P. 590–606.
12. Cook G. *Discourse and Literature: The Interplay of Form and Mind* / Guy Cook. – NY : Oxford University Press, 1995. – 285 p.
13. Firth J.R. *Papers in Linguistics 1934-1951* / J.R. Firth. – London: Oxford University Press, 1957. – 233 p.
14. Fish S. *Is There A Text In This Class?* / Stanley Fish. – Cambridge : Harvard University Press, 1980. – 158 p.
15. Fowler R. *Literature as Social Discourse* / Roger Fowler. – London : Batsford, 1981. – 258 p.
16. Halliday M. A. K. *Language as Social Semiotic* / M. A. K. Halliday. – London : Edward Arnold, 1978. – 324 p.
17. *Language, Discourse and Literature: an introductory reader in stylistics* / [ed. by R. Carter and P. Simpson]. – London : Unwin Hyman, 1989. – 304 p.
18. Leech G. N. *Principles of pragmatics* / G. N. Leech. – London : Longman, 1983. – 250 p.
19. Leech G. N. *Style in Fiction: A Linguistic Introduction to English Fictional Prose* / G. N. Leech, M. H. Short. – London : Longman, 1981. – 254 p.
20. Lodge D. *Language of Fiction* / David Lodge. – London : Routledge & Kegan Paul, 1966. – 286 p.
21. *Modern Criticism and Theory: A Reader* / [ed. by D. Lodge, N. Wood]. – Harlow : Pearson, 2000. – 484 p.
22. Pratt M. L. *Literature as Discourse* / M. L. Pratt // *Stylistics: Resource Book for Students*. – New York : Routledge, 2004. – P. 196–201.
23. Simpson P. *Stylistics: Resource Book for Students* / Paul Simpson. – New York : Routledge, 2004. – 248 p.

24. Taylor T.J. Recent Trends in Stylistics / T.J. Taylor, M. Toolan // Journal of Literary Semantics. – 1984. – Vol. 13, № 1. – P. 57-79.
25. Todorov T. The notion of literature / Tsvetan Todorov // New Literary History. – 1973. – Vol. 5. – P. 5–16.
26. Verdonk P. Words, Words, Words: a Pragmatic and Socio-Cognitive View of Lexical Repetition / Peter Verdonk // Twentieth Century Fiction. – London : Routledge, 1995. – P. 7–31.
27. Widdowson H. G. Stylistics and the Teaching of Literature / Henry Widdowson. – Hong Kong : Longman, 1991. – 129 p.

Summary

The paper aims at the chronological analysis of the theoretical and methodological aspects of stylistics throughout the period of functionalism in linguistics. Thus the article provides insights into the contemporary stylistic approaches, namely pedagogical, discourse, radical, empirical, contextualized stylistics etcetera with their accent on the function, reader, context and their understanding of 'style' as a less text-immanent phenomenon but as existing within a more dynamic social process. As a result stylistics has shifted from taxonomic structural linguistic models of formalism to the diverse and pluralistic socio-cultural orientations of functionalism.

УДК 811.14'03

СИНТАКСИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ МОВИ ТВОРУ АРРІАНА АЛЕΞΑΝΔΡΟΥ ΑΝΑΒΑΣΙΣ ЯК ВІДОБРАЖЕННЯ АРΧΑΪΖΑΤΟΡΣЬКИХ ТЕНДЕНЦІЙ У ГРЕЦЬКІЙ МОВІ II-III ст.

Лазер-Паньків О.В.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

В українській елліністиці існує низка досліджень, у яких комплексно розглядаються питання історичного розвитку грецької мови. Особливості грецької мови елліністично-римського періоду також неодноразово виступали об'єктом вивчення вітчизняних і зарубіжних мовознавців. Цій проблематиці присвячені праці Б. В. Горнунга, Н. С. Грінбаума, У. Гудвіна, Л. Л. Звонської, Л. Тріта, П. Шантрена, С. Теодорсона та Я. Фрезена, а також окремі розділи у працях Н. Андріотіса, Г. Бабініотіса, О. Гофмана та А. Дебрюнера, М. М. Славятинської, Є. Б. Смагіної, І. Стаматакоса, Е. Швіцера, О. С. Широкова. Зазначені праці висвітлюють лише окремі аспекти грецької мови елліністичного періоду та періоду римського панування. Однак нерозв'язаними залишаються питання про